

наноситься шкода ґрунту, збираються недостатні врожаї, дрібні товаровиробники перебувають фактично поза контролем, що є негативним для Закарпатської області, яка повинна стати туристично-рекреаційним регіоном і мати високі екологічні стандарти. З огляду на це, економічно і доцільно виправданним є розвиток і зміцнення поряд з суспільним сектором сільського господарства селянських (фермерських) господарств.

Висновки. Таким чином, розвиток землекористування у сільському господарстві Закарпаття та природні особливості зумовили власний шлях реформування земельних відносин і відновлення приватної власності на землю. Аналіз його основних соціально-історичних етапів свідчить про потребу врахування усіх факторів, які впливають на проведення та результативність реформ, таких як ухвалення і чітке дотримання нормативно-законодавчих актів, формування правового режиму землекористування та нових типів господарств з урахуванням фактора їх екологізації, вдосконалення економічного механізму регулювання земельних відносин.

У сільському господарстві основним суб'єктом, носієм аграрних відносин має стати землевласник товаровиробник, який буде у змозі реалізувати свої економічні інтереси через власність. Тому для подальшого розвитку аграрного сектора необхідно сформуванню власника, забезпечити умови для формування різних організаційно-правових форм господарювання різних типів та створення ринкового середовища для їх ефективного функціонування, а також реалізації соціальних і економічних інтересів селян.

Література

1. Сільське господарство Закарпатської області// Статистичний збірник. – Ужгород, 2004. – С. 7-9.
2. Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. – К.: Наука. – 2001, ч. 2. – С. 252-253.
3. Аграрна освіта і наука на початку третього тисячоліття/ Матер. міжнар. наук.-практ. конф. – Львів. – 2001, т. 2. – С. 330.
4. Месель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного виробництва. – К.: Ін-ут аграрної економіки УААН. – 1999.

УДК 657.1+657.471

Аспірт. О.В. Масик – Львівська КА

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ НОРМАТИВНИХ ВИТРАТ ТА ЇХ ВІДХИЛЕННЯ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Розглянуто сутність та структуру нормативних витрат та їх відхилення за центрами відповідальності, аргументовано необхідність виявлення та усунення відхилень витрат праці, матеріалів і накладних витрат.

Ключові слова: нормативні витрати, центри відповідальності, накладні витрати.

Doctorate O.V. Massyk – Commercial Academy of Lviv

Separate aspects of definition of normative expenses and their deviations after the centers of the responsibility.

It is considered essence and structure of normative expenses and their deviations after the centers of the responsibility, it is given reason necessity of revealing and elimination of deviations of expenses of work, materials and unprofitable expenses.

Keywords: normative expenses, the centers of the responsibility, unprofitable expenses.

У сучасних умовах становлення ринкової економіки, удосконалення управління, прийняття нової стратегії розвитку підприємств, виникає необхідність у визначенні ролі і значення бухгалтерського обліку загалом, та підвищення найбільш місткої його ділянки – обліку витрат на виробництво і калькуляції собівартості продукції, зокрема.

Собівартість продукції (робіт, послуг) – це вартісна оцінка використаних у процесі виробництва продукції (робіт, послуг) природних ресурсів – сировини, матеріалів, палива, енергії, трудових ресурсів, а також інших витрат, необхідних для виробництва й реалізації продукції (робіт, послуг). Залежно від мети визначення собівартості продукції (робіт, послуг) для бухгалтерського обліку та прийняття управлінських рішень – витрати можна зараховувати на собівартість продукції (робіт, послуг) у різних розмірах, і їхня номенклатура може дещо змінюватися.

Серед інформації, що надається спеціалістам з аналізу витрат, велику увагу приділяють нормативним витратам. Нормативні витрати визначаються заздалегідь. Вони є необхідними орієнтирами, а також показниками того, якою мірою вдалось наблизитись до визначених цілей. Норма І забезпечує оцінку витрат на одиницю продукції. Під час нормування витрат дотримуються принципу відповідальності керівника за результати витрачених засобів (запасів), за якість роботи своїх підлеглих та всієї діяльності, що належить керівництву. Після того, як норми витрат встановлені, керівники отримують потужний засіб управлінського впливу на виробничі процеси та формування витрат на основі принципу управління за відхиленнями.

Для встановлення нормативних витрат на продукцію, необхідно оцінити планові (нормативні) витрати праці, матеріалів та накладні витрати. Наступним етапом є сумування нормативних витрат праці, матеріалів і накладних витрат за всіма видами продукції, встановлюється розмір загальних нормативних витрат на виробництво продукції.

Норми на матеріали базуються на специфікаціях виробу, які визначаються після інтенсивного дослідження кількості введених ресурсів, необхідних для виготовлення кожної одиниці продукції. Під час такого дослідження встановлюють, які матеріали найбільш придатні для виготовлення продукції згідно з проектом і вимогами до якості, а також точну кількість матеріалів, що потрібні для використання їх у виробництві. Відхилення від ціни придбання матеріалів виявляється в момент закупівлі матеріалів. Відповідальність за ці відхилення накладається на відділ закупівель підприємства. Відхилення за кількістю (використання) матеріалів залежить від фактичної кількості використаних матеріалів. Виробничий відділ несе відповідальність за будь-які можливі відхилення стосовно кількості матеріалів. Причинами відхилень цін на матеріали можуть бути: неточно розраховані нормативні ціни, неефективні дії закупівельного відділу, інфляція тощо. Відхилення при використанні матеріалів можуть виникати через недостатню кваліфікацію працівників, неналежне налагодження обладнання, неповне використання виробничої потужності і т. ін. (рис. 1).

Рис. 1. Причини несприятливих відхилень стосовно матеріалів і носіїв відповідальності

Щоб установити норми витрат праці, необхідно проаналізувати усі види діяльності за різними операціями. Кожну операцію аналізують і вираховують затрачений час, після вивчення дій працівників у процесі праці і затрат часу.

Типова процедура вивчення цих дій і витрат часу полягає в аналізі кожної операції і спрямована на усунення будь-яких непотрібних елементів та визначення найбільш ефективного методу виробництва. Пізніше стандартизуються найбільш ефективні методи виробництва, використання обладнання і умови роботи. Наступним етапом є вимірювання часу (в нормо-годинах), що потрібні "середньому" працівнику для виконання роботи. Погоджені ставки заробітної плати застосовують при затраченому нормативному часі, щоб визначити нормативні витрати праці за кожною операцією.

Відхилення за нормативними витратами праці проявляється тоді, коли праця залучена у виробництві. Виробничий підрозділ несе відповідальність як за розцінки, за якими проводиться оплата праці, так і за використаним обсягом роботи. Несприятливі відхилення за ставкою оплати праці можуть пояснюватись зростанням заробітної плати, плануванням виробництва і, як результат, необхідністю понаднормових робіт. На рис. 2 наведено можливі причини відхилень по ставці оплати праці та їх носії відповідальності.

Можливі причини несприятливих відхилень стосовно трудомісткості і їх відповідальні структури наведено на рис. 3.

Рис. 2. Причини відхилень стосовно ставки оплати праці і носії відповідальності

Виробничий підрозділ несе відповідальність за будь-які можливі відхилення змінних накладних витрат від нормативних. Несприятливі відхилення змінних накладних витрат стосовно витратомісткості можуть бути спричинені рядом факторів: придбання матеріалів за цінами, що відрізняються від середніх, крадіжками матеріалів. Відхилення змінних накладних витрат стосовно ефективності можуть викликатись такими факторами, як: низька якість матеріалів, несправне обладнання, слабкий контроль і т. ін.

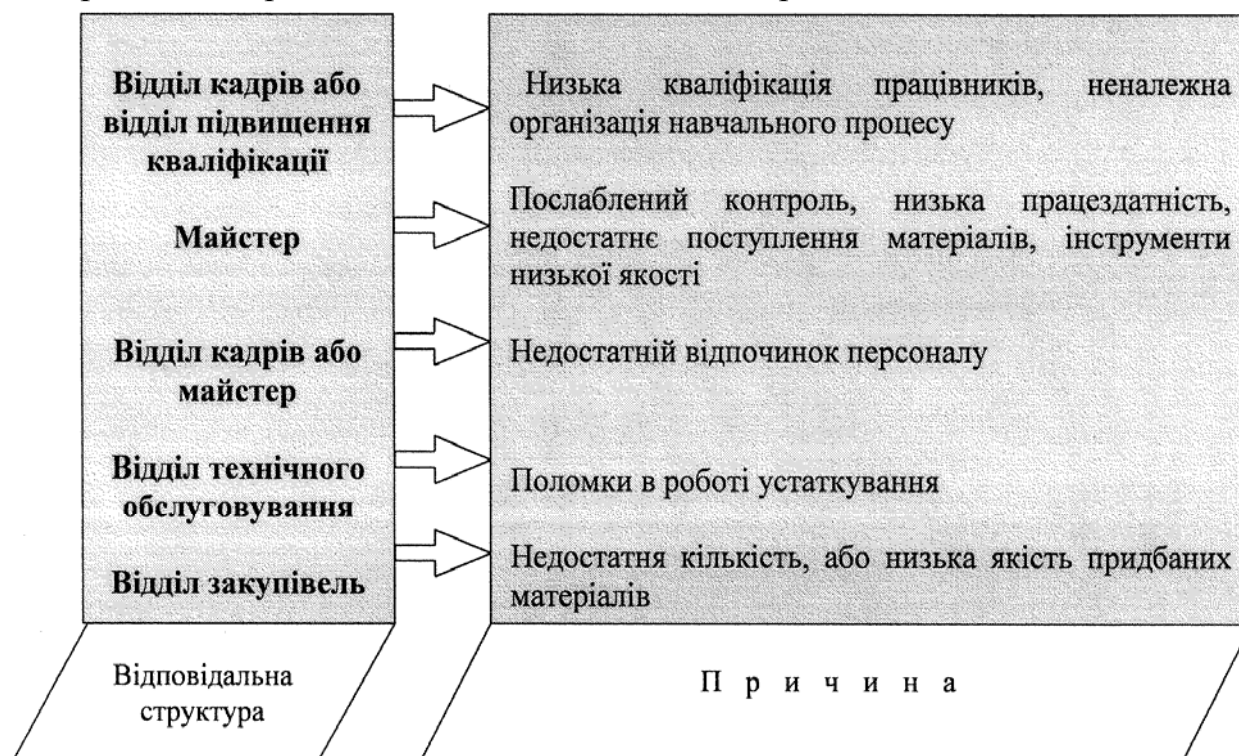

Рис. 3. Причини несприятливих відхилень щодо трудомісткості та їх відповідальні структури

Отже, основою нормативного обліку витрат на виробництво є нормування виробничого споживання, попередній розрахунок витрат за нормами з урахуванням їх змін та наступні виявлення відхилень від норм.

Література

1. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.
2. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет/ Пер. с англ./ Под ред. С.А. Табалиной. – М.: Аудит, Юнити, 1994. – 560 с.
3. Нападowska Л.В. Управлінський облік: Монографія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 50 с.
4. Палий В.Ф. Основы калькулирования. – М.: Финансы и статистика, 1987. – 288 с.
5. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней. – М.: Аудит, Юнити, 1996.

УДК 330.342:167.

Здобувач Н.М. Ногінова¹ – Львівська КАОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АКЦІОНЕРНИХ
ТОВАРИСТВ ВІДКРИТОГО ТА ЗАКРИТОГО ТИПУ

Досліджуються особливості функціонування акціонерних товариств відкритого та закритого типу – однієї з найпоширеніших організаційно-правових форм підприємств в Україні. Вказується на необхідність формування адекватного законодавчого поля для діяльності акціонерних товариств.

Competitor N.M. Noginova – Commercial Academy of L'viv

Peculiarities functioning of joint-stock associations an open and close type

It is researches peculiarities functioning of joint-stock associations an open and close type- one with the widest organisation law forms of factories Ukraine. In this paper shows into the necessity forming of adequacy legislative field for activities joint- stock associations.

Акціонерне товариство (АТ) – це основна форма організації великих та середніх підприємств, капітал яких формується шляхом продажу акцій. Засоби, отримані внаслідок випуску й продажу акцій, формують власний капітал акціонерного товариства. Він може збільшуватися шляхом наступних випусків акцій та вкладення частини прибутку у розширення виробництва.

Акціонерне товариство – одна з найпоширеніших організаційно-правових форм підприємств в Україні. Можна стверджувати, що вони становлять основу промислового потенціалу в Україні: за даними Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, у 2002 році в Україні діяли 11,5 тис. ВАТ та 22 тис. ЗАТ [1, с. 33]. Колишні середні, великі та надвеликі державні підприємства або вже акціоновані у процесі корпоратизації або будуть акціоновані найближчим часом. Середній та великий бізнес у кредитно-фінансовій та інвестиційній сферах також надає перевагу класичній акціонерній формі об'єднання фінансових ресурсів. У широкому розумінні від ефективної діяльності акціонерних товариств залежить подальше економічне зростання та стабілізація в Україні.

Акціонерне товариство має повну господарську самостійність. Воно може виконувати будь-які види господарської діяльності, крім заборонених законом. Товариство саме вирішує питання управління, програми діяльності, збуту-постачання, цін, оплати праці, розподілу прибутку та інші. Воно саме

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Дворяшин, д-р екон. наук – Львівська КА